

Inför Forsknings- och Innovationspropositionen 2008 – Industrikommitténs förslag

- Staten bör totalt satsa mycket mer på forskning, och en större andel av dessa resurser bör gå till industrirelevant forskning.
- Institutssektorn måste lyftas till en internationellt konkurrenskraftig nivå.
- Samverkan mellan företag, akademi och institut måste stimuleras.
- De små och medelstora företagen behöver involveras mer i forsknings- och innovationssystemet.

Innehåll

1. Industrin och forskningen avgörande för Sveriges utveckling	4
2. Staten bör satsa mer på FoU	6
3. Starka forskningsmiljöer kräver samverkan mellan akademi – institut – företag	7
3.1 Stöd samverkan och strategisk forskning	7
3.2 Konkurrenskraftiga industriforskningsinstitut	9
3.3 Öka personrörligheten mellan industri, högskolan och institut	10
4. Satsningar på industrins styrkeområden ger tillväxt och sysselsättning	12
4.1 EU:s FoU-satsning ger nya möjligheter	12
4.2 Nya FoU-områden som är viktiga för hela industrin	13
4.3 Fler innovationer i nya och växande företag	15

Sammanfattning

Den snabba tekniska utvecklingen och den internationella konkurrensen har gjort forsknings- och utvecklingsfrågorna till nyckelfrågor för den framtida utvecklingen av den svenska industrin, och därmed för utvecklingen av Sveriges ekonomi och sysselsättning.

I dag kan endast de företag som ligger i absolut kunskapsmässig framkant hävda sig på marknaden. Forsknings- och innovationsfrågorna är därför centrala politiska frågor för alla de företag och anställda som Industrikommittén företräder. Industrikommittén ser positivt på att regeringen kommer att behandla innovationsfrågorna samtidigt med FoU-frågorna.

Inför alliansregeringens första forsknings- och innovationspolitiska proposition vill vi därför lyfta fram några förslag till viktiga förändringar som vi anser bör väga tungt i arbetet med propositionen.

- Staten bör totalt satsa mycket mer på forskning, och en större andel av dessa resurser bör gå till industrirelevant forskning.
- Institutssektorn måste lyftas till en internationellt konkurrenskraftig nivå.
- Samverkan mellan företag, akademi och institut måste stimuleras.
- De små och medelstora företagen behöver involveras mer i forsknings- och innovationssystemet.

Men först vill Industrikommittén rikta en inbjudan till regeringen:

Industrin bjuder in till forum för långsiktig utveckling av industrin

Industrin samarbetar idag med regeringen inom ramen för industrins offert till regeringen. Detta samarbete bör utvecklas till att omfatta också strategiska FoU- och Innovationssatsningar för industrins fortsatta utveckling.

För att öka möjligheterna till att kunna prioritera kraftfulla och koordinerade satsningar bjuder Industrikommittén därför in regeringen till ett långsiktigt samarbete. Syftet är att stat och näringsliv gemensamt ska kunna verka för att mera resurser inriktas mot områden som kan öka konkurrenskraften och därmed skapa ökad tillväxt och sysselsättning.

Här följer industrikommitténs förslag i punktform. Vart och ett av förslagen motiveras och utvecklas sedan i texten.

Staten bör satsa mer på FoU

- Staten bör satsa 1 procent av BNP på civil forskning. Målet ska nås 2012.

Starka forskningsmiljöer kräver samverkan mellan akademi – institut – företag

Stöd samverkan och strategisk forskning

- Staten bör stödja samverkan mellan akademi – institut – företag.
- En ökad andel av statens forskningsresurser måste avsättas för strategiska forskningsprogram med industrirelevans och hög kvalitet.

Konkurrenskraftiga industriforskningsinstitut

- Öka basfinansiering för industriforskningsinstituten från nuvarande ca 10 procent till att senast år 2010 vara 25 procent.
- Skapa långsiktighet och tydlighet genom att genomföra IDA-gruppens handlingsplan för instituten och fullfölj den nationella integration som påbörjats.
- Ta fram och besluta om tidtabell och finansiering för integration av övriga industrinära institut.
- Ge IRECO i uppdrag att tillsammans med IUC-verksamheterna vidareutveckla samverkan kring FoU-stöd till SME-företag.
- Utveckla institutens roll som brygga mellan högskola och industri bl.a. genom fler kompetenscentra.

Öka personrörligheten mellan industri, högskolan och institut

- Ett av målen med högskolans samverkan ska vara att den bidrar till ekonomisk tillväxt och sysselsättning.
- Industriell erfarenhet bör vara en av bedömningsgrunderna vid tillsättning av professorer inom tillämpade, industriellt inriktade ämnen.
- Forskningsfinansiärer bör främja och finansiera mobilitetsprogram omfattande industridoktorander, adjungerade professorer, industripostdoc, delade tjänster med mera.
- Väl fungerande samverkan med företag ska vägas in när resurserna fördelas till högskolorna.

Satsningar på industrins styrkeområden ger tillväxt och sysselsättning

EU:s FoU-satsning ger nya möjligheter

- Regeringen och berörda myndigheter måste ta ett tydligt ansvar för att svenska behov tillgodoses i EU:s ramprogram.
- Stärk statens medfinansiering i EU-projekt.
- Instituterna bör utveckla en samlad supportfunktion för EU-forskningskompetens.
- Ge instituten ekonomiska möjligheter att ta rollen som koordinerare av forskningsutförandet för svenskt deltagande inom EU:s sjunde ramprogram.

Nya FoU-områden som är viktiga för hela industrin

- Satsa på strategiska FoU-program inom områden som är viktiga för industrin:
 - produktion och produktframtagning
 - forskning för att lösa miljöproblemen
 - civil säkerhet
 - energiforskning.

Fler innovationer i nya och växande företag

- Expandera satsningen på Forska & Väx till minst 300 miljoner kronor per år.
- Satsa på strategisk offentlig innovationsupphandling.
- Utveckla effektivare samverkansformer mellan högskolan, industri- forskningsinstituten och regionala aktörer som verkar nära de mindre företagen.
- Staten bör ta initiativ som ökar riskvillig finansiering i tidiga skeden.
- Stimulera fler företag att anställa sin ”första ingenjör”.

1. Industrin och forskningen avgörande för Sveriges utveckling

I den allt hårdare internationella konkurrensen spelar den svenska industrin en viktigare roll än någonsin tidigare för utvecklingen av Sveriges ekonomi och sysselsättning.

Industrin står för huvudparten av den svenska exporten och produktivitetsutvecklingen i svensk ekonomi. Utöver de knappa tjugo procent som industrin direkt sysselsätter är fler människor än någonsin indirekt sysselsatta av industrin.

Den snabba tekniska utvecklingen och den internationella konkurrensen har gjort forsknings- och utvecklingsfrågorna till nyckelfrågor för den framtida utvecklingen av den svenska industrin. I dag kan endast de företag som ligger i absolut kunskapsmässig framkant hävda sig på marknaden. Den goda utvecklingen av svensk ekonomi de senaste åren är till stor del resultatet av stora forskningssatsningar inom de svenska storföretagen.

Den industrinära forskningen är underdimensionerad i Sverige

Forsknings- och innovationspolitikens betydelse för industriföretagens utvecklingsförmåga har på politisk nivå hittills inte beaktats i den utsträckning som borde vara rimligt. De två kanske viktigaste politiska frågorna för utvecklingen av svensk ekonomi är 1) hur det går att främja forskning av god kvalitet och som är relevant för den svenska industrin, och 2) hur man kan involvera mindre och medelstora industriföretag i forskningsfrågorna.

Staten bör via anslagsbeviljande organ och forskningsutförare medverka till att industrin får tillgång till ett forsknings- och innovationssystem som kan bidra med högkvalificerade medarbetare och attraktiva forskningsmiljöer. I ett sådant FoU-system finns en kraftigt förstärkt institutssektor, strategiskt inriktade forskningsprogram som bygger på samverkan samt forskare inom akademien som har intresse för industrins frågeställningar och förståelse för att rätt tajming ofta är helt avgörande.

Det är viktigt att stat och kommuner fungerar som kvalificerade köpare av ny teknik. Detta har varit avgörande för utveckling av många nya företag som ABB, Ericson etc. På samma sätt bör staten kunna bidra till pilot- och demonstrationsanläggningar, särskilt inom områden där det inte finns självklara ägare av det problem som ska lösas eller de resultat som kommer fram.

Om det finns goda resurser för områden som är viktiga för industrin, ligger också utbildningen av ingenjörer och forskare inom rätt områden och i kontakt med forskningsfronten. Detta är oerhört viktigt för industrins framtida rekrytering.

Inom Vetenskapsrådet (VR) slogs den teknikvetenskapliga forskningen ihop med den naturvetenskapliga forskningen vid den förra reformeringen av forskningsråden.

Detta har inte fått några som helst positiva effekter ur industrins synvinkel. Industri-kommittén förslår att den teknikvetenskapliga forskningen ges en starkare ställning inom VR.

Erfarenheterna visar att de statliga satsningarna inom industrinära forskning ger mycket god utdelning. Här följer tre exempel:

1. STFI-Packforsk är ett industriforskningsinstitut som är världsledande inom FoU på området skogsindustriell verksamhet och förpackningar. En väsentlig del av forskningsverksamheten bedrivs i forskningskluster som omsätter ca 120 MSEK/år och med huvudsaklig finansiering från ett tjugotal partnerföretag. Bland dessa har ca 3/4 sina huvudkontor utanför Sverige inklusive bl.a. två brasilianska företag. STFI-Packforsk har också fått förtroendet att koordinera två stora EU-projekt med vardera en omsättning på 20-30 miljoner EURO inom det 6:e ramprogrammet med ett 30-tal partners inom varje projekt representerande något tiotal olika länder. Ännu större uppdrag med EU-finansiering förväntas inom EU:s sjunde ramprogram.
2. I augusti 2005 öppnade General Motors ett forskningscenter i Trollhättan som bland annat arbetar med fordonssäkerhet, effektivare bilproduktion och sänkta utsläppsnivåer. GM hade kunnat öppna sitt nya Science Office nästan var som helst i världen, men valde Trollhättan tack vare de forskningssatsningar och det engagemang kring forskningsfrågorna som den svenska staten visade genom t.ex. fordonsforskningsprogrammet. Vid öppnandet av ett nytt forskningscenter uttryckte GM:s forskningschef Alan Taub sin beundran för hur professionellt och obyråkratiskt svenska staten och svenska myndigheter hanterade samarbetet med industrin.
3. I Västerås och Mälardalsregionen görs en stor satsning på områdena Automation och Optimering. Detta är nu ett av världens främsta center inom området. Automation Region, Robotdalen och fyra forskningsprofiler bedriver forskning och stöd till företag i regionen. Mälardalens högskola fokuserar sin teknikforskning på just detta område. Cirka 150 doktorander samt 110 forskare vid Mälardalens högskola ingår, förutom doktorander och forskare vid Örebro Universitet och andra universitet och högskolor i regionen. Företag och högskola samarbetar på ett mycket nära sätt där alla parter stärks av samarbetet. ABB, Bombardier, Prevas med flera företag har alla starka centra inom automation och optimering just i Västerås. Nya företag startar i teknikbyn, ofta med entreprenörer från de stora företagen eller högskolan.

2 Staten bör satsa mer på FoU

Industrikommitténs (IK:s) förslag

- Staten bör satsa 1 procent av BNP på civil forskning. Målet ska nås senast 2012.

Sverige har under de senaste decennierna varit ett av de länder i världen som satsat mest på forskning som andel av BNP. Det är en bidragande orsak till Sveriges goda utveckling. Just nu faller dock forskningsansattningsandelen av BNP. Det sker samtidigt som allt fler länder har insett forskningens betydelse och kraftigt ökar sina forskningsansattningar.

Om Sverige även i framtiden ska kunna hävda sig inom forskningen krävs nu en omfattande höjning av anslagen för forskning. Inför valet 2006 uttryckte allianspartierna klart och tydligt att en procent av BNP ska satsas på forskning, och vi förutsätter att man nu lever upp till de löftena.

Industrikommittén anser att målet ska nås under de år som propositionen omfattar, alltså senast 2012.

3. Starka forskningsmiljöer kräver samverkan mellan akademi – institut – företag

Att det finns en stark forskningsmiljö med möjlighet till samverkan med många företag och högskolor runt företaget spelar stor roll för företagets lokalisering av sin FoU-verksamhet. Där denna kringmiljö finns, stimuleras företagen att satsa på sin egen forskning.

För att främja en väl fungerande samverkan behövs särskilda FoU-program som förutsätter samverkan, att instituten stärks för att kunna fullgöra sin roll och att personrörligheten stimuleras.

3.1 Stöd samverkan och strategisk forskning

IK:s förslag

- Staten bör stödja samverkan mellan akademi – institut – företag.
- En ökad andel av statens forskningsresurser måste avsättas för strategiska forskningsprogram med industrirelevans och hög kvalitet.

Det är Industrikommitténs bestämda uppfattning att staten via olika programformer kan och bör uppmuntra samarbete mellan företag, högskolor och industriforskningsinstitut. Syftet ska vara att både öka kunskapsflödet dem emellan och främja att forskningsresultat leder till kommersialisering. Att satsningarna pågår i många år är nödvändigt för att den önskvärda kompetensuppbyggnaden ska bli möjlig. Staten bör via de olika forskningsfinansiärerna se till att utbudet av programformer täcker hela vägen från den mycket tillämpade forskningen till den djupaste grundforskningen.

Det finns redan idag exempel på programformer som stödjer olika typer av FoU och som förutsätter samverkan mellan företag, institut och högskolor.

1. Ett exempel är Berzelii Centra som är en samverkansform som riktar sig mot excellent strategisk grundforskning. Berzelii Centra är ett gemensamt projekt mellan Vetenskapsrådet och VINNOVA för att stödja starka forskningsmiljöer. Stödet ges i 10 år. För att få stödet krävs en tydlig ambition att aktivt samverka med intressenter från näringsliv och offentlig verksamhet för att på sikt nyttiggöra forskningen genom kommersiella tillämpningar.
2. Institute Excellence Centers är en annan form. Programmet drivs gemensamt av VINNOVA, KK-stiftelsen och SSF. Målet är att forskningsinstitut i samarbete med universitet, högskolor och näringsliv ska kraftsamla till att bli ledande excellenta miljöer för FoU- och innovationsverksamhet inom områden som är av stor betydelse för Sveriges framtida konkurrenskraft och tillväxt. Anslag beviljas för högst sex år i två treårsperioder. Varje centrum får 40 Mkr som ska matchas med motsvarande belopp från näringslivet.
3. En tredje form är VINNOVAS VINNVÄXT-program som gäller renodlat tillämpad forskning. Programmet syftar till att främja hållbar tillväxt i regioner genom att utveckla internationellt konkurrenskraftiga excellenta forsknings- och innovationsmiljöer. Programmen förutsätter en aktiv medverkan av aktörer inom näringslivet – små och medelstora företag – forskning samt politik och offentlig verksamhet. De utvalda regionerna får 10 års finansiering med upp till 10 Mkr per år.

En annan typ av samarbetsprogram är pågående branschforskningsprogram vars främsta styrka är att företagen är med och definierar frågeställningarna – en garanti för att forskningen gäller områden som är angelägna för branschens utveckling. Finansieringen är som regel delad med 50 procent från staten och 50 från respektive branschföretag som ofta levererar sin andel i form av arbetsinsatser. Industrikommittén föreslår att denna modell utvecklas till strategiska FoU-program med olika omfattning och inriktning.

En ökad andel av statens forskningsresurser bör gå till gemensamt finansierade strategiska FoU-program med följande kriterier:

- Programmen ska utarbetas i samverkan mellan industrin och staten och uppfylla det övergripande kravet att vara av hög kvalitet och relevanta.
- Finansierarna fastställer mål och kriterier för bedömning av programförslag.
- Genomförandet styrs av industrin och utförs i samverkan mellan företag, institut och högskolor och med tydligt resultatfokus.
- Huvudprincipen är att industriföretagen och staten delar 50/50 på kostnaderna varav företagets del med fördel kan vara i form av eget arbete. Det kan finnas behov av en större statlig andel när det exempelvis gäller nya forskningsområden som inom miljöteknik.
- Programmen kan omfatta hela eller delar av branscher eller vara branschöverskridande.
- Programmen ska kunna gälla allt från helt nya forskningsområden till frågor som ligger nära kommersialisering. Forskningsfinansierarna måste ha beredskap för tvärvetenskaplig forskning, eftersom det är där många innovationer väntas komma.

3.2 Konkurrenskraftiga industriforskningsinstitut

Företagens svar på den hela tiden allt hårdare konkurrensen är ofta att specialisera sig mer och mer. Det betyder att fler moment i produktionen läggs ut på underleverantörer. Samma utveckling gäller produktutvecklingen. Underleverantörer får ett allt större ansvar för att klara också den delen.

Detta innebär i sin tur att industriforskningsinstitutet har fått en ny och allt viktigare roll i innovationssystemet i att stödja dessa företag.

Det omstruktureringsarbete som påbörjats och redan gett viktiga synergieffekter syftar till att skapa enhetliga strukturer. Att instituten är olika varandra beror inte på kvalitetsskillnader utan på branschskillnader. För att stärka industriforskningsinstitutet så att de bättre kan ge sina unika bidrag i innovationssystemet behövs fortfarande särskilda insatser.

Åtgärder bör vidtas inom fyra områden – allt med syfte att stärka institutssektorn såväl inom den svenska offentliga forskningen som för att skapa internationellt konkurrenskraftiga enheter.

IK:s förslag

- Öka basfinansieringen för industriforskningsinstitutet från nuvarande ca 10 procent till att senast år 2010 vara 25 procent.

En långsiktig starkt basfinansiering av industriforskningsinstitutet är helt nödvändig för att ge den svenska institutssektorn samma förutsättningar som några av de viktigaste konkurrentländerna. En högre basfinansiering ger möjlighet för instituten att bygga upp forskningsbaserad kompetens som är av stor betydelse för internationellt samarbete. Nivån 25 procent bör uppnås senast år 2010.

IK:s förslag

- Skapa långsiktighet och tydlighet genom att genomföra IDA-gruppens handlingsplan och fullfölj den nationella integration som påbörjats.
- Ta fram och besluta om tidtabell och finansiering för integration av övriga industrinära institut.

Den nuvarande strukturen med tre bolag ägda av IRECO och det fjärde ägt direkt av staten skapar otydlighet och försvårar det långsiktiga integrationsarbetet i sektorn. Det behövs en nationellt samlad struktur för industriforskningsinstitutet inom ett statligt ägarbolag. IRECO bör få ett nytt och breddat uppdrag i detta syfte. Genom att besluta om hur strukturen ska se ut också på lång sikt, kan det interna arbetet i respektive storinstitut såväl vad avser utveckling av synergieffekter som det långsiktiga delägandet från industrins sida intensifieras.

Statens roll som ägare är att vara garant för verksamheten. Den operativa nivån för instituten läggs på storinstitutet som sedan verkar genom de skilda dotterbolagen. Dessa säkerställer med sina industrikontakter, industriella ägande eller samarbeten att man verkar nära industrin.

Det är av största vikt att regeringen tydligt klargör vad man avser att göra med övriga institut för att undvika osäkerhet i institutens beslutsprocesser inför framtiden.

IK:s förslag

- Ge IRECO i uppdrag att tillsammans med IUC-verksamheterna vidareutveckla samverkan kring FoU-stöd till SME-företag.

Det projekt som nu pågår för att öka samverkan mellan institut och IUC bör fullföljas med kraft. Ge därför IRECO i uppdrag att tillsammans med IUC-verksamheterna vidareutveckla samverkan.

Industriforskningsinstitutet kommer att spela en alltmer viktigare roll för produkt- och processutveckling i de mindre industriföretagen som i allmänhet saknar mer omfattande egna resurser för detta. För att effektivisera kontakterna mellan institutet och dessa företag krävs ett nära samarbete med regionalt och lokalt verksamma aktörer med förmåga att fungera som kontaktlänk och ”mäklare” för institutet. Industriella utvecklingscentra, IUC, och andra liknande aktörer bör på ett tydligt sätt integreras i denna kunskapskedja.

IK:s förslag

- Utveckla institutens roll som brygga mellan högskola och industri bland annat genom fler kompetenscentra.

Genom den svaga roll som institutet haft i den svenska forskningsvärlden under det senaste decenniet har den naturliga rollen som brygga mellan högskola och industri urholkats. Ett systematiskt uppbyggande av denna roll bör ske genom att skapa ytterligare ett antal gemensamma kompetenscenterbildningar där institut och högskolor samverkar.

3.3 Öka personrörligheten mellan industri, högskolan och institut

Ett huvudsyfte med en väl utvecklad samverkan är att få ett flöde av kompetens mellan företag, institut och akademi. Industrin behöver den akademiska forskningens erfarenheter och kunskaper, och institut och akademi behöver förståelse för de forskningsfrågor som industrin ställer.

En väl fungerande samverkan är oftast buren av enskilda personer. Att skapa fler möjligheter för personer att kunna röra sig mellan industri, institut och akademi är därför mycket angeläget.

IK:s förslag

- Ett av målen med högskolans samverkan ska vara att den bidrar till ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Enligt nuvarande §2 i högskolelagen ska högskolorna ”samarbeta med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet”, den så kallade tredje uppgiften. Detta är en alltför vag beskrivning av syftet med samverkan och ger intryck av att det handlar om en enkelriktad process från högskolan ut till samhället.

IK:s förslag

- Industriell erfarenhet bör vara en av bedömningsgrunderna vid tillsättning av professorer inom tillämpade, industriellt inriktade ämnen.
- Forskningsfinansiärer bör främja och finansiera mobilitetsprogram omfattande industridoktorander, adjungerade professorer, industripstdoc, delade tjänster med mera.

Vid tillsättning av de olika tjänsterna är det högskolans egna organ, exempelvis fakultetsnämnden, som beslutar om ämnesområde, behörighet och vilka bedömningsgrunder som ska användas och hur de ska vägas mot varandra. Det finns således inga formella hinder, men väl kulturella, för att samverkan och industrierfarenhet ska vägas in vid tjänstetillsättning, löne- och karriärutveckling.

För att markera en önskvärd utveckling mot mer samverkan behövs både vissa regeländringar och särskilda mobilitetsprogram.

IK:s förslag

- Väl fungerande samverkan med företag ska vägas in när resurserna fördelas till högskolorna.

Regeringen förbereder ett nytt anslagssystem som i högre grad ska styras efter olika kvalitetskriterier. För att ge tydligare signaler om att riksdag och regering fäster stor vikt vid samverkan mellan högskola och omgivande samhälle bör resurstilldelningen också kunna användas som styrmedel för att öka samverkan.

4. Satsningar på industrins styrkeområden ger tillväxt och sysselsättning

För att industrin ska kunna bidra än mer till utvecklingen av Sverige behöver samtliga forskningsaktörer bli bättre på att utnyttja EU:s mycket stora forskningssatsningar, staten satsa på forskningsområden där Sverige har goda förutsättningar att kunna bidra och att det skapas fler innovationer i Sverige.

4.1 EU:s FoU-satsning ger nya möjligheter

IK:s förslag

- Regeringen och berörda myndigheter måste ta ett tydligt ansvar för att svenska behov tillgodoses i EU:s ramprogram.

Det är omfattande resurser som satsas på forskning inom EU. För industrin blir EU-forskningen allt viktigare. Det är därför angeläget att svenska synpunkter på EU-forskningen koordineras och drivs mer effektivt. Inte minst kommer EU:s teknologiplattformar att få en stor roll för de långsiktiga strategier som läggs upp inom olika branscher.

Vi behöver även nationella satsningar på FoU-områden som ger bättre förutsättningar för svensk medverkan i de ramprogram som är av stor betydelse för svensk industri. Ett starkt svenskt deltagande ger både tillgång till betydande FoU-resurser och ett internationellt samarbete, nya nätverk, påverkan på nya standards etc., som kan stärka vår konkurrenskraft.

IK:s förslag

- Stärk statens medfinansiering i EU-projekt.

Även om man inom EU:s sjunde ramprogram har sett över finansieringsformerna, framstår det fortfarande som alltför riskabelt för högskolor och institut att medverka i programmets projekt. Svenska högskolor och institut har idag stora svårigheter att delta fullt ut, eftersom man inte kan klara av medfinansieringen.

När basfinansieringen av högskolor och institut har nått en nivå som kan möjliggöra långsiktigt och strategiskt agerande bör även medfinansiering i exempelvis EU-projekt rymmas där. Där är vi emellertid inte än. Innan en önskvärd ökning av basfinansieringen har uppnåtts, krävs därför finansiella instrument för att ge garantier i ansökningsförfarandet.

IK:s förslag

- Instituterna bör utveckla en samlad supportfunktion för EU-forskningskompetens.
- Ge instituten ekonomiska resurser att ta rollen som koordinerare av forskningsutförandet för svenskt deltagande inom EU:s sjunde ramprogram.

De mindre företagen behöver stöd för att ta fram bra projektansökningar och få dem antagna. Industriforskningsinstituterna med sina redan goda relationer till de mindre företagen skulle med fördel kunna ges rollen att bistå dessa företag med sådan support.

Det behövs också särskild kompetens för att kunna vara koordinator för EU-projekt. I Sverige behövs tydligare koordinering av forskningen - främst genom att identifiera intressenter och kvalificerade utförare från såväl akademi som industri. På de områden där instituten är verksamma tekniskt eller branschmässigt och där inga andra tydliga koordinerare finns, bör deras roll tydligare manifesteras genom att man bygger upp kompetens för att hantera dessa frågor. Exemplet STFI-Packforsk på skogs- och papperssidan kan här tjäna som föredöme. STFI-Packforsk har byggt upp en supportfunktion med bas i STFI-Packforsk, Skogforsk och SP-Trätek.

4.2 Nya FoU-områden som är viktiga för hela industrin; forskning om produktion, för att lösa miljöproblemen, inom energiområdet och för att skapa civil säkerhet

IK:s förslag

- Övergripande forskningsprogram bör tas fram för produktion och produktframtagning

Produktion och produktframtagning är en mycket väsentlig del i den förädling som industrin skapar. Den svenska industrins förmåga att klara avancerad och komplicerad produktion är utan tvivel en av förklaringarna till framgångarna på exportmarknaden. Det är en förmåga som måste understödjas av forskning. Inom dessa områden kan en eller flera breda forskningsstrategier identifieras.

Vissa initiativ till en tydligare fokusering av produktionsforskningen har tagits.

Den pågående struktureringen av industriforskningsinstituterna skapar inom SWE-REA-institutet betydande synergieffekter på produktionsområdet. Samtidigt har initiativ tagits såväl mellan högskolorna på Västkusten i ”Produktion i Väst”, som mellan Chalmers och KTH på bearbetningssidan i CMR-DMMS samarbetet. ”Factory in the Box” med Mälardalens Högskola som ledare är ett annat exempel, där ny produktions-teknik med hjälp av flexibla robotsystem utnyttjas. Även Chalmers, Jönköpings högskola och Linköpings Universitet ingår i detta program som SSF är huvudfinansiär för.

Vidare har Produktionsakademien – samtliga professorer inom produktionsområdet – påbörjat ett samarbete i syfte att medverka till en produktionsforskningsstrategi för området.

Inom MERA-programmet sker en tydlig strävan till samordning av forskningsinsatserna inom det fordonstekniska produktionsområdet.

En process pågår för att ta fram en produktionsforskningsstrategi för tillverkningsindustrin, dvs. en breddning av det som påbörjats inom fordonsindustrin. Arbetets drivs av Teknikföretagen tillsammans med VINNOVA. Motsvarande arbete för processindustrin drivs av IF Metall, Jernkontoret, Livsmedelsindustrin, Pappers, Plast & Kemiföretagen, Sif, Skogsindustrierna och Swemin.

Produktframtagningsprocesser med verksamheter i vitt skilda branscher har också många gemensamma nämnare med fokus på hur man tar tillvara nya material, utvecklar och tolkar kundkrav och överför dessa till nya produkter och lösningar.

IK:s förslag

- **Expandera satsningen på forskning för att lösa miljöproblemen.**

Den senaste tiden har debatten kring miljöfrågorna varit omfattande. Allmänhetens medvetenhet och intresse för människans påverkan på miljön har ökat kraftigt. Industrin erbjuder på ett dubbelt sätt lösningar på många av dagens och framtidens miljöproblem.

Dels kan industrin erbjuda nya tekniska lösningar som minskar människans miljöpåverkan, dels kan nya produktionstekniska metoder och nya material kraftigt minska de negativa miljöeffekterna från tillverkningen av de produkter som människor efterfrågar.

För att klara detta krävs dock ökade satsningar från statens sida. Miljöforskningen befinner sig i många avseenden ännu tidigt i utvecklingen och behovet av statliga insatser är därför stort, inte minst för de mindre och medelstora företagen.

I budgeten för 2008 pekar regeringen på vikten av den miljötekniska forskningen och aviserar också en del satsningar. Industrikommittén är dock av uppfattningen att de aviserade satsningarna är alldeles för små för att närma sig behovet inom detta mycket expansiva område.

IK:s förslag

- **Ta fram forskningsprogram för energieffektivisering genom processutveckling inom basindustrin samt produktutveckling i samverkan mellan process- och tillverkningsindustrin**

Den nationella energiförsörjningen och energianvändningen är avgörande för vår förmåga att klara uppsatta miljö- och energimål samtidigt med stark tillväxt i samhället.

Den svenska industrin är en nyckel för att Sverige ska klara av utmaningen, och tar ett stort ansvar för att bidra till en uthållig och hållbar utveckling. Som exempel kan nämnas utvecklandet av processer för att öka utnyttjandet av restenergi och restprodukter parat med lägre energiförbrukning i framställningen av moderna material.

Även inom industrins produktutveckling finns liknande möjligheter, ett exempel är utvecklingen av extra- och ultrahöghållfasta stål. En ökad användning av sådana i exempelvis fordonsindustrin leder till minskad energiförbrukning och samtidigt högre säkerhet. Samverkan mellan materialutveckling i stål- och metallindustrin och utveckling av nya konstruktioner inom fordonsindustrin är mycket framgångsrik och leder till ökad svensk export.

Industrikommittén förordar en kraftfull satsning på forskning inom för Sverige viktiga teknikområden och branscher. Sådana områden är processutveckling, förbränningsteknik och forskning för ökad användning av restprodukter inom basindustrin, produktutveckling inom tillverkningsindustrin samt utveckling av moderna material för alla branscher. Vidare förordas forskningsinsatser för att utveckla elproduktionsteknik. Viktiga områden är miljövänlig produktion av vattenkraft, kärnkraftsteknik och uttagsmetoder för biobränsle från skog och jordbruk.

Många problem kräver ett tvärvetenskapligt angreppssätt. Vi ser gärna att olika forskningsstödjande myndigheter, särskilt VINNOVA och Energimyndigheten tillsam-

mans kan stödja olika forskningsprogram där effektivare energianvändning kombineras med utveckling av nya produkter i tvärvetenskapliga program.

IK:s förslag

- Satsa på forskning kring civil säkerhet.

I och med det förändrade säkerhetsläget annonseras omstruktureringar och neddragningar inom det svenska försvaret. För Sveriges tillväxtpotential är det relevant att de traditioner, de system och den kompetens som finns inom säkerhetsforskningen nogtas tillvara vid omstruktureringar inom försvaret.

Den militära forskningens roll för svensk ekonomi har genom åren varit mycket betydande, och har gång på gång givit upphov till framgångsrika produkter på den civila marknaden. Sverige har tack vare detta lyckade samspel idag starka strukturer för att fortsätta vara framgångsrik inom industri som ligger nära den militära forskningen, inte minst inom civil säkerhet. De civila säkerhetsfrågorna har förmodligen aldrig haft en så stor potential som idag.

Industrikommittén anser därför att det är av stor vikt att vi i Sverige tar tillvara på vår kompetens och att vi satsar på den civila säkerhetsforskningen.

4.3 Fler innovationer i nya och växande företag

Många svenska industriföretag är i stort behov av att få igång en fungerande forskningsverksamhet. Till exempel saknar många äldre tillverkningsföretag tradition och kunskap hur man bedriver forskning och innovationsarbete för att utveckla företaget. Mindre företag saknar ofta också tillräckliga resurser för att kunna uppfylla sina forskningsbehov.

Att dessa företag involveras i forskning och innovationsarbete kommer de närmaste åren vara en av huvudfrågorna för utvecklingen av svensk ekonomi och sysselsättning. Staten är den enskilt viktigaste aktören för att detta ska lyckas.

Industrikommittén anser att åtgärder bör vidtas inom följande områden.

IK:s förslag

- Expandera satsningen på Forska & Väx till minst 300 miljoner kronor per år.
- Satsa på strategisk offentlig innovationsupphandling.

De mindre företagens möjligheter att utföra och ta del av industrirelevant forskning måste öka. Detta visar inte minst erfarenheterna från Vinnovas program Forska & Väx som är mycket positiva. Det har stimulerat nya grupper av mindre företag att bedriva forskningsinriktat utvecklingsarbete som stärker dessas konkurrenskraft och tillväxt. Utvecklingspotentialen för forsknings- och utvecklingsarbetet är stor i svenska små och medelstora företag och satsningar angelägna. Forska & Väx bör utökas till att årligen omfatta minst 300 miljoner kronor senast år 2010.

Offentlig teknikupphandling i tidiga skeden spelar en viktig roll för industriellt utvecklingsarbete och tillkomsten av banbrytande innovationer som omsätts i nya produkter, processer och tjänster i fler branscher än de direkt berörda. Myndigheterna kan i ökad utsträckning genom strategiska satsningar på innovationsupphandling främja innovationer och utvecklingsarbete i företagen.

IK:s förslag

- Utveckla effektivare samverkansformer mellan högskolan, industriforskningsinstitutet och regionala aktörer som verkar nära de mindre företagen.

Samverkan mellan innovationssystemets olika aktörer bör förbättras. Industriella utvecklingscentra och andra regionala aktörer bör ges en uttrycklig roll som länk och mäklare mellan universitet och högskola, industriforskningsinstitut och mindre företag. Tydliga samverkansformer bör etableras som främjar gemensam kunskapsutveckling och nyttiggörande av forskningsresultat.

IK:s förslag

- Staten bör ta initiativ som ökar riskvillig finansiering i tidiga skeden.

Tillgången på riskvilligt kapital har ökat i Sverige, men fortfarande råder brist på kapital i tidiga skeden innan en första produkt har nått ut på marknaden och innan företaget har nått en viss omsättning. Staten bör ta ett större ansvar för att medverka till att nya företag tar sig över denna kritiska utvecklingsfas genom initiativ för att öka tillgången till kapital i tidiga skeden.

IK:s förslag

- Stimulera företag att anställa sin ”första ingenjör”.

Mottagningskompetensen i de mindre företagen för ny kunskap bör utvecklas. Studier visar entydigt på att höjd tekniknivå i nya och växande företag är strategiskt viktigt för utveckling och sysselsättning. Kulturella barriärer hos såväl företagare som ingenjörer leder till att anställningar ändå inte kommer till stånd. Ett program bör utvecklas för att öka företagarens insikt om värdet av att anställa en ingenjör och att utveckla sin förmåga att attrahera, rekrytera och behålla en ingenjör.

Industrikommittén

Parterna inom industrin har inrättat Industrikommittén för att följa och främja tillämpningen av det så kallade industriavtalet. Industrikommittén består av ledande företrädare för fackliga och arbetsgivar-organisationer enligt nedan.

Byggnadsämnesförbundet
Gruvornas Arbetsgivareförbund
IF Metall
Industri- och KemiGruppen
Livsmedelsföretagen
Sif
Skogsindustrierna
Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet
Skogs- och Träfacket
Stål och Metall Arbetsgivareförbundet
SVEMEK
Svenska Livsmedelsarbetareförbundet
Svenska Pappersindustriarbetareförbundet
Sveriges Ingenjörer
Teknikföretagen
TEKO, Sveriges Textil- och Modeföretag
Trä- och Möbelindustriförbundet

Industrikommittén
c/o Livsmedelsföretagen
Box 55680
10215 Stockholm